

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT, SPORTIT DHE RINISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

UDHËZUES PËR ZBATIMIN E NISMËS “TRI LËNDË NË GJASHTË ORË”

1. Përshkrimi i nismës “Tri lëndë në gjashtë orë”

Reformat që kanë përfshirë aktualisht shkollën në lidhje me kurrikulën, mësimdhënien, vlerësimin e nxënësve, drejtimin e shkollës etj., kërkojnë ndryshime të cilat mbështesin dhe lehtësojnë zbatimin e këtyre reformave dhe njëkohësisht sigurojnë cilësinë e arritjeve në këtë proces.

Një prej ndryshimeve të nevojshme dhe të domosdoshme për përmirësimin e efektivitetit të procesit të të nxënësve është rritja e fleksibilitetit të shkollës për të menaxhuar dhe për të organizuar orarin mësimor.

Në sistemin arsimor parauniversitar, për çdo ditë nxënësit zhvillojnë 4 – 6 orë mësimore/ditë, në varësi të nivelit të arsimit (në arsimin fillor 4-5 orë/ditë, në arsimin e mesëm të ulët dhe të lartë 5-6 orë/ditë). Ora e mësimi zgjat 45 minuta. Aktualisht, shkollat e ndërtojnë orarin mësimor duke planifikuar për çdo ditë lëndë të ndryshme, në varësi të numrit të orëve për secilën klasë, që do të thotë nxënësit zhvillojnë 4 – 6 lëndë në ditë.

Ky model i organizimit të orarit, i zhvilluar deri më tani, në shumë raste sjell mbingarkesë të nxënësve, në lidhje me numrin e lëndëve që duhet të studiojnë për çdo ditë (deri në 6 lëndë/ditë), shqetësim i cili shoqërohet edhe me pasoja të tjera, si për shembull:

- Numri i madh i lëndëve që nxënësit zhvillojnë brenda një dite, sjell ngarkesë të përditshme të teksteve dhe të fletoreve, të cilat nxënësit duhet t'i marrin me vete në shkollë. Aktualisht, pesha e çantave që duhet të mbajë një fëmijë e tejkalon raportin peshë çantë / peshë trupore.
- Në shumë raste gjatë 45 minutave, për zhvillimin e disa lëndëve, mësuesit “marrin kohë” nga pushimet midis orëve ose nga orët e lëndëve të tjera “më pak të rëndësishme”.
- Në disa raste, nxënësve u mungon koha e nevojshme për të kryer detyra që kërkojnë zbatim të njohurive, punë në grup, punë të pavarur etj.
- Etj.

Në kuadrin e ndryshimeve kurrikulare, nga vëzhgimet dhe bisedat e realizuara me nxënësit dhe mësuesit, koha prej 45 minutash, e planifikuar për një orë mësimore, shpesh rezulton e pamjaftueshme për kryerjen e të gjitha veprimtarive mësimore.

Zgjidhja e problematikave të mësipërme dikton nevojën e rritjes së fleksibilitetit dhe të lirisë së shkollave për forma të reja të organizimit të orarit mësimor. Shkolla mund të riorganizojë orët mësimore të lëndëve, duke zhvilluar për një lëndë, 2(dy) orë mësimore të njëpasnjëshme (45 + 45), sigurisht me pushimin 5- minutësh ndërmjet tyre. Kjo do të thotë që nxënësi mund të zhvillojë në një ditë 3 lëndë të ndryshme dhe jo 6 lëndë të ndryshme.

2. Përfitimet që sjellin format e reja të organizimit të orarit mësimor

Për nxënësit:

- Kanë mundësi të përvetësojnë më mirë njohuritë dhe të zhvillojnë aftësitë e tyre, pasi do të jetë më e madhe koha në dispozicion për zhvillimin e detyrave dhe të veprimtarive të ndryshme në funksion të të nxënës në klasë.
- Të ndërtuarit e të nxënës nga vetë nxënësit kërkon një kohëzgjatje më të madhe. Organizimi i situatave të të nxënës, bashkëveprimi ndërmjet nxënësve në klasë, reflektimi dhe vlerësimi, kërkojnë një shtrirje më të gjatë në kohë.
- Kanë mundësi të aktivizohen dhe të vlerësohen më shumë gjatë mësimor.
- Reduktohen detyrat e shtëpisë, në mënyrë të veçantë në lëndë të caktuara si gjuha shqipe, matematika, gjuha e huaj etj.
- Nuk janë të ngarkuar dhe të lodhur nga zhvillimi i 6 lëndëve mësimore brenda një dite.
- Përgatiten për një numër më të vogël lëndësh për ditën e nesërme.
- Nuk kanë çanta të mbingarkuara dhe me shumë libra dhe fletore.
- Në shkollat e nismës “Bëjmë detyrat në shkollë” do të përgatiten për një numër më të kufizuar lëndësh dhe do të kenë më shumë kohë dhe mundësi për t’u angazhuar në aktivitete të tjera (lexim, veprimtari sportive, veprimtari artistike, mësimin e gjuhëve të huaja, klube për të talentet etj.).
- Krijojnë raporte më të qëndrueshme me mësuesit, për shkak të qëndrimit për një kohë më të gjatë së bashku.

Për mësuesit:

- Kanë mundësi më shumë për të punuar me nxënësit për zhvillimin e kompetencave lëndore dhe të kompetencave kyç.
- Kanë më shumë kohë që të përdorin teknika, strategji dhe metoda mësimore, nëpërmjet të cilave nxënësit do të ndërtojnë njohuritë e reja, duke përmbushur kështu një nga kërkesat kryesore të kurrikulës së re.
- Përgjatë 90 minutave (45 minuta + 45 minuta), mësuesi ka mundësi të planifikojë dhe të realizojë njohuritë e reja, punët praktike, detyrat apo vëzhgimet në natyrë, të zhvillojë eksperimente duke bërë një vlerësim më efektiv për nxënësit.

- E organizojnë më mirë mësimdhënien duke alternuar pjesën teorike me ushtrimet, praktikën, eksperimentet, punën e pavarur, punën në grup (p.sh., shumë herë eksperimentet ose ilustrimet në orën e mësimit anashkalohen nga mungesa e kohës).
- Realizojnë më me cilësi orë të tilla, si: disa nga punët me shkrim, projektet, prezantimi i portofoleve të nxënësve, punët e laboratorit, punët praktike etj., pasi zhvillimi i këtyre temave kërkon më shumë kohë.
- Kanë më shumë mundësi për të punuar me nivele të ndryshme nxënësish.
- Kanë mundësi të vëzhgojnë në mënyrë më të plotë sjelljet, ndërveprimin dhe të nxënit e nxënësve.
- Kanë më pak përgatitje në planin ditor.

Zbatimi i kurrikulës:

- Zhvillimi i lëndëve mësimore në dy orë të njëpasnjëshme brenda një dite është një praktikë që zbatohet edhe në vendet e tjera.
- Qëllimi i kurrikulës së re është që të ndërtojë dhe të zhvillojë kompetenca të nxënësit. Kjo do të thotë që gjatë orës së mësimit të përdoren metoda, teknika dhe strategji, të cilat do t'u mundësojnë nxënësve që të ndërtojnë vetë dijet dhe njohuritë e tyre. Shpesh 45 minuta është kohë e pamjaftueshme.
- Brenda dy orëve të njëpasnjëshme (90 minutave) nxënësit jo vetëm marrin njohuri, por edhe punojnë ushtrime, bëjnë punë të pavarura (individualisht ose në grup), nëpërmjet të cilave fitojnë aftësi dhe kështu të nxënit është me efektiv.
- Projektet që janë pjesë e rëndësishme e kurrikulës së re, pasi në to nxënësit zbatojnë në situata reale dhe konkrete, njohuritë dhe aftësitë e tyre, mund të zhvillohen dhe të prezantohen më lehtë në dy orë të njëpasnjëshme (90 minuta) .
- Portofoli i nxënësit mund të ndiqet, të këshillohet dhe të vlerësohet më mirë brenda dy orëve të njëpasnjëshme.

Për vlerësimin e nxënësit:

- Nxënësit kanë më shumë mundësi që të aktivizohen dhe rrjedhimisht edhe të vlerësohen më mirë nga mësuesit.
- Mësuesi ka më shumë kohë për të mbledhur informacione rreth përparimit të të nxënit dhe të kryejë vlerësim të nxënësit të bazuar në nivele arritjesh, por edhe për të plotësuar dokumentacionin (regjistër, evidencë etj.).

- Mësuesi ka më shumë kohë për të interpretuar arritjet e nxënësve.
- Reduktohet numri i testeve që nxënësit mund të zhvillojnë brenda një dite.
- Mësuesi ka më shumë kohë për të vlerësuar portofolet e nxënësve.

3. Udhëzime për menaxhimin e orarit mësimor nga shkollat në arsimin parauniversitar

- Nisma “Tri lëndë në gjashtë orë” synon rritjen e autonomisë dhe të fleksibilitetit të shkollës për menaxhimin e orarit mësimor, në funksion të zbatimit të kurrikulës së bazuar në kompetenca dhe të përmirësimit të cilësisë së të nxënësve të mësimdhënies, në arsimin parauniversitar.
- Kjo nismë do të zbatohet në të gjitha shkollat e arsimit bazë dhe arsimit të mesëm të lartë.
- Referuar kësaj nisme, shkollat kanë lirinë dhe fleksibilitetin të riorganizojnë orët mësimore për secilën lëndë, të përcaktuara në planin mësimor të arsimit bazë dhe arsimit të mesëm të lartë, duke bërë grupime të këtyre orëve.
- Brenda një dite mësimi, një lëndë mund të zhvillohet në dy orë mësimore të njëpasnjëshme (45 min + 45min), me 5 minuta pushim në mes. Pushimi i madh mund të zhvillohet pas 2 orëve të para. Dhe pas 2 orëve të dyta mund të bëhen 10 minuta pushim.

4. Rolet dhe përgjegjësitë

Instituti i Zhvillimit të Arsimit:

- Organizon takime informuese me specialistë të Njësive Arsimore Vendore lidhur me zbatimin e nismës “Tri lëndë në gjashtë orë”.
- Këshillon në mënyrë të vazhdueshme drejtuesit e rrjeteve profesionale në procesin e zbatimit të kësaj nisme.

Njësia Arsimore Vendore (NJAV):

- Informon drejtuesit e shkollave për qëllimet dhe përfitimet e kësaj nisme.
- Koordinon punën me shkollat për zbatimin e kësaj nisme.
- Këshillon dhe monitoron në mënyrë të vazhdueshme shkollat në procesin e zbatimit të kësaj nisme.
- Raporton periodikisht në MASR, për ecurinë e zbatimit të kësaj nisme.
- Komunikon në mënyrë të vazhdueshme me MASR-në dhe IZHA-n, për nevojat që lidhen me zbatimin e kësaj nisme.

Rrjetet profesionale:

- Informojnë anëtarët e rrjeteve profesionale për qëllimet dhe përfitimet e kësaj nisme.
- Shkëmbejnë eksperiencë pozitive ndërmjet anëtarëve të rrjeteve profesionale për format e reja të organizimit të procesit mësimor sipas kësaj nisme.
- Zhvillojnë seanca trajnuese sipas profileve për planifikimin e kurrikulës, zbatimin e metodologjive të mësimdhënies dhe të vlerësimit të nxënësit, referuar formës së re të organizimit të orarit.

Stafi drejtues i shkollës:

- Organizon seanca informuese me stafin e shkollës, nxënësit, prindërit dhe përfaqësuesit e tjerë të komunitetit për qëllimet dhe përfitimet e kësaj nisme.
- Zhvillon seanca trajnuese me stafin e shkollës për mundësitë që ofron fleksibiliteti i menaxhimit të orarit nga shkolla në lidhje me zhvillimin e kompetencave, format e reja të organizimit të procesit mësimor, vlerësimin e nxënësve etj.
- Koordinon punën me ekipet lëndore për hartimin dhe zbatimin e orarit të ri mësimor.
- Krijon infrastrukturën e nevojshme (laboratorët, mjediset sportive, kabinetet etj.) për zbatimin e orarit të ri mësimor.
- Harton orarin e ri mësimor.
- Monitoron në mënyrë të vazhdueshme procesin e zbatimit të kësaj nisme në shkollë.

Mësuesit:

- Bashkërendojnë punën në ekipet lëndore për hartimin dhe zbatimin e orarit të ri mësimor nga shkolla.
- Rishikojnë dhe përditësojnë planifikimin lëndor në përshtatje të orarit të ri mësimor dhe të mundësive që ai krijon.
- Konsultohen në mënyrë të vazhdueshme me stafin drejtues të shkollës dhe përfaqësues të NJAV-ve për nevojat që u lindin gjatë këtij procesi.

5. Format e reja të organizimit të orarit mësimor

Format e reja të organizimit të orarit mësimor varen nga specifikat dhe nevojat e shkollës, që nënkupton infrastrukturën e shkollës (kabinetet, mjediset sportive, laboratorët etj.); numrin e

mësuesve (provizorë dhe definitivë); zhvillimin e mësimit me turne; largësinë e shkollës nga vendbanimet (kur shkolla është larg, nxënësit mbajnë për një rrugë më të gjatë ngarkesën e çantës) etj. Më poshtë janë paraqitur disa modele të organizimit të orarit të shprehura në dy variante. Në variantin e parë është paraqitur një model orari i organizuar sipas një jave mësimore, ndërsa në variantin e dytë është paraqitur një model orari i organizuar sipas dy javëve mësimore (tek dhe çift).

